UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Ambiguitas

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Contrarium contrarii alimentum eſſe dicitur: & re ſimili omne quod eſt ſimile augetur. *l.8. de Nat. c.7. T.55.*

Cibus dum munus ſuum exequitur, aliquid etiam fert ac patitur. Nam aut caleſcit aut refrigeratur: aut aliquid aliud ſimul, in faciendo officio, accipit. *l.1. de Ortu. c.7. T.53.*

Alimenti humidi reliquiæ incoctæ ſunt ac crudæ: maxime qualis eſt, cum omnis materia quæ ſubſidet, tum ea maxime quæ in veſicam delabitur. *l.2. Meteor. c.3.*

Cibus naturam conſeruat, eaque vsque ad eum finem eſt, dum alatur. *l. 2. de Anima. c.4. T.47.*

Cibus eſt corpus quod ſub tactum cadit: præſertim cum ſonus, color, ordor, nec alant animantes, nec augeant, nec interimant. *l.3. de Ani. c.12. T.64.*

Alimenti ratio duplex eſt, altera nutriendi, altera augendi: nutriens eſt, quod eſſe præbeat & toti & partibus: augens, quod acceſſionem ad magnitudinem faciat. *l.2. de Gen. anim. c.4.*

De Alimentis multa tradunt Phyſici. Vide MEDICINA.

Ambiguitas.

¶ DEFINITIO. ET ETYMOLOG.

AMBIGVITAS, quæ *ἀπορία* dicitur, id ſignificat, quod impedimento eſt ne progrediamur. *Plato in Crat.*

Ambiguitas eſt, quæ vnumquodque contradictoriorum æqualibus ambit rationibus. *Alber. Mag. Ethic.7. tract.1. c.1.*

Ambiguum eſt, quod ambit vtramque partem per rationes æquipollentes. *Albert. Mag. Metaph.2. tract.2. c.1.*

¶ SENTENTIAE POETICAE.

Virgil. 4. Æneid.

Heu quid agat? quo nunc reginam ambire furentem
Audeat affatu? & quæ prima exordia ſumat?

Idem 8. Aeneid.

Atq; animum nunc hùc celerem, nunc diuidit illuc?
In parteſq; rapit varias, perq; omnia verſat.

Idem Aeneid. 9.

Aut pugnam aut aliquid iamdudum inuadere magnum
Mens agitat mihi, nec placida contenta quiete eſt.

Ouid. Epiſt. 16. Heroid.

Et libet & timeo, nec adhuc exacta voluntas
Eſt ſatis, in dubio pectora noſtra labant.

Idem 3. de Ponto.

Quo pede nunc ſtar? dubia eſt ſententia nobis.

Idem 4. de Ponto.

Nec quid agam inuenio, nec quid nolimue, velimue:
Nec ſatis vtilitas eſt mea nota mihi.
Crede mihi miſeros prudentia prima relinquit,
Et ſenſus cum re conſiliumq; fugit.

Terentius in Phormione.

Incertum eſt quid agam: quia præter ſpem, atq; incredibile hoc mihi obtigit:
Ita ſum irritatus, animum vt nequeam ad cogitandum inſtituere.

¶ PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Ambiguitatem eius quod quærit, amittit, qui inuenit aliquid. *Plato in Phil.*

Ambigunt de rebus inter ſe amici, contendunt inimici. *Idem in Protagora.*

Ambiguum ſi aliquid ſit, ab eius definitione eſt incipiendum, alioqui diſtinguendum eſt prius æquiuocum. *Dam. Barb. in prior. Rhetor.*

¶ APOPHTHEGMATA.

Diogenes ſeruum quendam fugitiuum videns ad puteum ſedentem, Vide, inquit, adoleſcens, ne excidas: ambiguo verbo ludens. Nam excidit, qui in puteum decidit, & *ἐκπίπτει*, id eſt, excidit, qui de loco pellitur. *Laert. l.6. c.2.*

Idem interrogatus, quamobrem athletæ nihil ſentirent? Quoniam, inquit, ſuillis ac bubulis carnibus educati ſunt. Nam athletæ craſſioribus cibis enutriuntur, qui corpori quidem robur conferunt, ſed mentis acumen hebetant. Vocis autem ambiguitas dedit ioco locum. Nam vt Græcis *αἰσθάνεσθαι*, ita Latinis ſentire, tàm ad animum quàm ad corpus pertinet. At percontator ille quærebat, quid eſſet cauſæ, cur athletæ veluti ſenſu carentes non offenderentur plagis: Diogenes animorum ſtuporem notare maluit. *Laert. lib.6.*

Idem quum mentio fieret de puero ſtuprato. Diogenes, interrogatus cuias eſſet, luſit ex ambiguo dicens, Tegeates: nam Tegea ciuitas eſt Arcadiæ, Tegos autem interdum idem eſt quod lupanar. *Ibidem.*

Iſchomachus, quum mendica quædam ventris tormina pateretur, ac medicus percontaretur, num haberet in ventre? Qui poteſt, inquit, quum in triduo nihil comederit? Et huius dicti feſtiu cundior eſt Græcis, quibus in ventre habere dicitur, quæ fe Nam id medicus percontabatur, an eſſet grauida. *Eraſ. l.6. apo*

Stratonicus muſicus, quendam qui male cecinerat roga ius eſſe cantio? quum ille reſpondiſſet, Carcini: multo mag quit, quam hominis. Carcinus enim Græce cancrum ſonat. E tem eadem vox cantoris cuiusdam nomen, quem notant rum prouerbia. *Eraſmus l.6. apoph.*

Idem quum trabes delapſa quosdam è conuiuis occidiſſet, *ἄνδρες, δοκῶ, εἰσὶ θεοί, εἰ δὲ μή εἰσι, δοκῷ εἰσί.* Id Latine reddi no teſt: iocus eſt ex amphibologia. *δοκῷ* ſonat trabi, ſi ſubſcribas ſine hac, ſonat opinor: Viri, opinor, dii ſunt, quod ſi non ſunt, ſunt. Niſi forte *δοκῷ* legendum, acuto accentu: vt intelligas, ſunt. *Eraſ. 6. apoph.*

Idem quum Satyrum accepiſſet apud Ilium peregrinari, fe ter in illum torſit illud prouerbio iactatum: In Ilio ſemper mal dens ex ambiguo vocis. Aliter enim mala dicuntur, quæ miſera ſtiaque ſunt, aliter homines mali. *Eraſ. 6. apoph.*

Idem Polyitæ glorianti, quod diſcipulus ipſius Philopis do viciſſet Timotheum: Miror, inquit, ſi ignoras quod diſcip tuus condit decreta, Timotheus autem leges. Iocum captans ex biguo vocis. Nomos enim Græcis & legem ſonat, & modulo tionis. *Eraſ. ex Atheneo.*

Philoxenus, cui cognomen Pternocopis, patria Corinthius, ſermone quod turdi magno venderentur, quum forte adeſſet ridus qui male audiebat, quod corpus ſuum ad quæſtum p tuiſſet. Atqui ego, inquit memini, fuiſſe tempus, quo Coridus lo parabatur: ludens ex ambiguo: nam corydus etiam auicula men eſt. *Eraſ. 6. apoph.*

Demonax in Herminum Peripateticum, qui ſemper in ore h bat decem Ariſtoteles Categorias, ita luſit: Equidem arbitror mine, te non indignum decem Categoriis. Iocus eſt ex ambigu cis. Categoriæ Græcis vel prædicamenta dicuntur, vel accuſatio *Eraſ. l.8. apoph.*

Idem quum Athenis quidam Romanus ſenator filium ad monactem adduxiſſet, eleganti forma, veſtitu delicato, ac de effœminatum, diceretque: Salutat te, ô Demonax, filius m Pulcher eſt, inquit, & te dignus, & matri non abſimilis. Vtrum poterat dici in laudem. Nunc autem patrem notauit ex filii eff natis moribus, & matri ſimilem dixit mollem & deliciis cura *Ibidem.*

Lais Corinthia cuidam amatori, qui miſſo ſigillo iubebat venire: Non poſſum, inquit, lutum eſt. Olim terræ genere ſ bant, at illa lutum eſſe dixit, quaſi ob lutum viarum non poſſ cedere. Luteum ſigillum nihil morabatur, argentum quærebat *raſ. 6. apoph.*

Philippus Macedo in acie vulneratus circa clauiculam cu cumberet lecto, & medicus à quo curabatur, ſubinde præmiu flagitaret: Sume, inquit rex, ipſemet, habes enim clauem in tu teſtate: ludens ancipiti voce: *κλεὶς* enim Græce & clauem qua aperitur ciſta, vel ianua domus: & commiſſuram quoq; h ri cum pectore. *Plut. in apoph. regum & impp.*

Clitophus à Philippo donatus equo ſaucio, vendidit: & abe interrogatus, vbinam eſſet equus? Ex vulnere, inquit, illo co eſt. Ludens ex ambiguo, nam *πέπρακται* ſonat venditus eſt, ctus eſt. *Eraſ. 6. apoph.*

Plancus in iudicio amici, cum moleſtum teſtem deſtrue let, interrogauit ſutorem quendam, quo ſe artificio tueretu vrbane reſpondit: Galbam ſubigo. Habetur autem hoc ſutori ſtrumentum, quod non infacete in adulterii exprobrationem biguitate conuertit. Nam Plancus in Meuia Galba nupta ma diebat. *Macrob. lib.2. c.2. Saturn.*

Veſpa Terentius. Titius quidam ſtudioſe pila ludere ſoleb idem noctu ſigna ſacra frangere putabatur. Hunc quum gr campo deſiderarent. Veſpa Terentius hoc colore excuſauit, ret illum fregiſſe brachium. Nam diuorum imagines brac ſtabant donaria. Huc alluſit Veſp. *Eraſ. l.6. apoph.*

Proculeius, querebatur de filio, quod expectaret mortem quumque filius reſpondiſſet, Ego vero non expecto: Imo, in go vt expectes. Detorſit verbum in contrarium ſenſum. E mortem patris, qui inhiat, & expectat, qui non accelerat patris. *Fab. lib.9.*

Aug. Cæſar olim magna erat ſepulchrorum religio, eaq agri quæ ſepulchro erat dicata, non proſcindebatur aratro. itaque quum nihil hac religione deterritus patris monum exaraſſet, Auguſtus facetè iocatus eſt. Hoc, inquiens, eſt ve monumentum colere. Rurſus luſit ancipiti verbo, Colimu veneramur, & colitur ager aut illud ſimile. Gemina fuiſſet bologia, ſi pro monumēto dixiſſet memoriam, quod ab illo arbitror. Siquidem eorum memoria nobis ſacroſancta dic vita defunctos veneramur: & memorias, ad Græcorum nem, vocamus defunctorum monumenta. *Eraſm. 4. apoph tonio Tranquillo.*

Idem quum plerique rei, quos Seuerus Caſſius accuſ ſoluerentur, & is cui Cæſar forum extruendum locarat heret illum operis expectatione: Vellem, inquit Cæſa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſtus, vt Caſſius & forum meum accuſaſſet. Iocatus eſt ambiguo verbo, nam abſoluitur, quod perficitur, & abſoluitur, qui à cauſa liberatur, abſoluit opus architectus, & reum iudex abſoluit. *Eraſ. l.4.apoph.*

Romanus quum ex oratione Neronis, quia in Vindicem perorabat, promitteretur in ſenatu, daturos pœnas ſceleratos, ac breui dignū exitum facturos: exclamatum eſt ab vniuerſis, Tu facies Auguſte. Quæ vox bifariam poteſt accipi: Tu facies vt dent pœnas: aut tu dabis pœnas. *Suetonius in Nerone.*

Idem C. Cæſari in ſenatu enixe defendenti cauſam filiæ Nicomedis, beneficiaque regis in ſe commemoranti: Remoue, inquit Cicero, iſthæc oro: quoniam notum eſt quid ille tibi, quid tu illi dederis. Iocus eſt ex ambiguo verbi. Nam dat, qui confert beneficium: & dat mulier quæ ſui facit copiam. Vnde illud Martialis,

Vis dare, nec dare vis.

Male audiebat Cæſar, quod in Bithynia Nicomedi regi fuiſſet obſequentior, quam pudicitiæ leges poſtulant. *Eraſ.4.apoph.*

Philippus orator in male olentem, Video, inquit, me à te circumueniri, ſentiens ſe malo odore vndique oppleri, quum circunuenire dicatur qui dolo fallit. *Eraſ.6.apoph.*

Idem Cauſam agens, quum puſillus teſtis prodiſſet, Licetne, inquit, rogare? Quum quæſitor properans dixiſſet, Licet, modo breuiter: hic Philippus: Non accuſabis, perpuſillum rogabo. Primum in teſtem riſus obortus eſt: ſed mox in iudicem Lucium Aurificem conuerſus, qui ſedebat ipſo teſte breuior. *Eraſmus 6. apoph.*

Curtius eques Romanus delitiis diffluens, quum apud Cæſarem cænaret, macrum turdum ſuſtulit è patina, eumq́ue tenens interrogauit Cæſarem, liceretne mittere? cumq; is reſpondiſſet: Quid ni liceat? ille protinus autem miſit per feneſtram, iocum arripiens ex ambiguitate verbi: Nam cibus è conuiuio dono mittitur amicis, quod apud Romanos erat ſolenne: & mittitur, quod abiicitur. *Eraſ. lib.4.apoph.*

Cicero, quum Ciceto in Pompeii caſtra veniſſet, dicentibus, Sero veniſti. Minime, inquit, ſero, nam nihil hic adhuc parati video: Alluſit ad eos, qui ſero veniunt ad conuiuium. Iocus eſt ex ambiguo. Sero venit qui tarde venit: & ſero, qui poſt tempus, *Plut. in Rom. apoph.*

Idem, quum Fauſtus Syllæ filius ob æris alieni magnitudinem ſupellectilem ſuam proſcripſiſſet: Hanc, inquit, proſcriptionem magis approbo, quam paternam. Luſit ambiguo verbo. Proſcribantur homines, à quouis iugulandi, quo crudeliſſimo genere Sylla quamplurimos ciues proſcripſerat. *Plut. in Rom. apoph.*

Idem in Iſauricum ita luſit: Miror quid ſit, quod pater tuus, homo conſtantiſſimus, te nobis varium reliquerit. Iocus ex ambiguo vocis. Nam varius dicitur, parum animo conſtans, varius item, qui veſtigiis plagarum notatus eſt. Vulgatum autem erat, hunc Iſauricum aliquando à patre cæſum loris. Inde illud M. Cælii prætoris non dictum, ſed factum: cuius quum ſellam curulem conſul Iſauricus fregiſſet, alterum poſuit loris intentum, tacite minitans illi, atq; exprobrans, quod à patre loris cæſus eſſet. *Eraſ.4.apoph.*

Craſſus: quum Brutus iunior fundos ædesque paternas luxu prodegiſſet, & in his etiam thermas, & in ſermone quodam diceret ſe multa ſudare, Non mirum, inquit Craſſus, nuper enim exiſti è balneis. Luſit ex ambiguo. Exit è balneo, qui lauit: & exit, qui vendit, atque cedit. *Eraſ.6.apophtheg.*

L. Galba ſcurra, cuidam pilam negligenter petenti: Petit, inquit, tanquam Cæſaris candidatus. Huius competitores negligentius ambiebant, vel quia metuebant Cæſarem repulſæ impatientem, vel quia deſperabant ſe aſſequuturos tali competitore, vel quia ſic illi blandiebantur. Iocus eſt ex ambiguo, petitur pila, quæ repercutitur: & petitur magiſtratus. *Eraſ.6.apoph.*

Ambitio.

¶ DEFINITIO. ET ETYMOL.

Ambitio Græce φιλοτιμία,ας,ἡ: φιλότιμος, ου, ὁ, ambitioſus dicitur, & eſt appetitus potentiæ, ſecundum Alexandrum ſecunda Secundæ, tractatu de Ambitione. *quæſt.2.*

Ambitio Hebr. *Ghaon*, elatio, arrogantia, ſuperbia, à verbo *Ghaah*, elatus eſt, magnificus fuit, nempe in oculis ſuis. De Deo proprie dicitur quod & vere magnificus, magnificentia dignus, & magnifice omnia peragat. Quid autem habet homo, quod non acceperit? & cur ideo ſuperbit, maiora ſemper appetit. Hinc Græce γαίω glorior.

Ambitio eſt dignitatis appetitus immoderatus ratione honoris, ſecundum B. Thomam ſecunda Secundæ, *quæſtione* 131. *articul.2.*

Ambitio venit ab ambio, quod proprie ſignificat circumdo. Virgil.6.Æn.

Qui rapidus flammis ambit torrentibus amnis.

Et per metaphoram, aliquando ambire eſt blandiri & circumuenire. Virg.

Quo nunc reginam ambire furentem
Audeat affatu.

Et quoniam Romam dum honores & magiſtratus affectarent, ſingulos circuire, dextras prenſare, rogareq́ue vt ſe ſuffragiis adiuuarent, factum eſt, vt ambire capiatur pro eo, quod eſt honores & magiſtratus quærere. Dicimus autem ambitus & ambitio, ſed hoc intereſſe videtur, quod ambitio proprie eſt honorum, & laudis immoderata cupiditas: Ambitus vero, quum ad publicos honores & magiſtratus turpibus ac inhoneſtis artibns, vt puta blanditiis, precibus, largitione, contendimus, qualis eſt, quæ nunc vulgo à Simone Mago Simonia dicitur. Quæcunque autem ambitus facit, ambitio facere compellit.

Ambitio eſt quædam Simia charitatis, charitas enim patiens eſt pro æternis, ambitio patitur omnia pro caducis. Charitas benigna eſt pauperibus, ambitio diuitibus. Charitas omnia ſuffert pro veritate, ambitio pro vanitate: vtraq́ue omnia credit, omnia ſperat, ſed longe diſſimili modo.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE.

Contentus eſto gloria, & ſede in domo tua. 4.*Reg*.14.

Noli quærere ab homine ducatum, neque à Rege cathedram honoris. *Eccl.7.*

Qui poteſtatem ſibi aſſumit iniuſte, odietur.20.

Nunquid regnabis, quoniam conferes te cedro? *Ierem.* 22.

Non adiicies exaltari amplius in monte ſancto meo. *Soph.3.*

Quicunque voluerit inter vos eſſe primus, erit veſter ſeruus. *Matth.*20.

Qui ſe exaltat humiliabitur.23.

Et tu Capernaum vſque ad cœlum exaltata es, ſed vſque ad infernum demergeris. *Luc.*10.

Quod hominibus altum eſt, abominatio eſt apud Deum.16.

Ieſus autem cum cognouiſſet quod venturi erant, vt raperent eum, & facerent regem, fugit in montem ipſe ſolus. *Ioan.* 6.

Dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei.12.

Charitas non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt. 1. *Corinth.*13.

Non efficiamur inanis gloriæ cupidi. *Galat.*5.

Quorum gloria in confuſione. *Phil.*3.

Si quis epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat. 1.*Tim.3.*

Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron. *Hebr.5.*

Chriſtus non ſemetipſum clarificauit, vt pontifex fieret, &c. *Ibidem.*

Moſes grandis factus, negauit ſe eſſe filium Pharaonis. *Heb.*11.

¶ SENTENTIAE PATRVM.

Noluit Chriſtus regnum terrenum cum ſuperbia, quæ eſt cathedra peſtilentiæ: ideo recte dicitur, quia non ferè quiſquam eſt, qui careat amore dominandi, & humanam non appetat gloriam. *Aug. ſup. Pſal.*

Quoties hominibus præeſſe deſidero, toties Deo meo præire contendo. *Aug. ibidem.*

Ambitio poſſidet omnium virtutum præmia. *Idem.*

Ærugo mentis eſt appetentia dignitatum, ſi in his ſuprema ſpes vitæ præſentis locetur. Reſipiſcat vnuſquiſque furore ſecularium dignitatum & cupiditatum: quæ mentem animumque perturbant, vt corpus ſui eſſe non poſſit. *Ambr. ſup. Luc. l.3.*

Hoc ipſo pernicioſior ambitio, quod blanda eſt conciliatricula dignitatum & ſæpe quos vita nulla delectat, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia ſubruere, facit ambitio criminoſos, habet enim forenſem gratiam domeſticum periculum, & vt dominetur, aliis prius ſeruit, curuatur obſequio, vt honore donetur, & dum vult eſſe ſublimior, fit remiſſior. *Amb. Ibidem.*

Prope omnium criminum fontes hæc tria monſtrantur eſſe genera vitiorum: ſcilicet Gula, lactantia, & Ambitio. Cauſæ autem cupiditatis ſunt carnis delectatio, ſpes gulæ, & auiditas potentiæ. *Ibidem.*

Ordinate ad ordines accedendum eſt, nam caſum appetit qui ad ſumma loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta aſcenſum quærit: *Gre. ibidem.*

Quiſquis ſacerdotium non ad elationis culpam, ſed ad vtilitatem adipiſci deſiderat, prius vires ſuas cum eo quidem ſubituros onere metiatur, vt & impar abſtineat, & ad id cum metu cui ſe ſufficere exiſtimat accedat. *Greg. ibidem.*

Locus regiminis deſiderantibus negandus eſt, fugientibus offerendus. Virtutibus ergo pollens coactus ad regimen veniat. *Greg. in paſtorali.*

Sicut toto deſiderio debemus occupationem fugere, ita ſi deſit qui præſidet, occupationis onus libenti neceſſe eſt animo ſubire. *Gre. in re.*

Multi non tanta fiducia & alacritate currerent ad honores, ſi & ſe ſentirent onere grauari, nec cum tanto labore & periculo quarumlibet affectarent infulas dignitatum. Nunc vero quia ſola at-